

## Opdrachtkaart 1 middenbouw

# Bomen zonder blad

### Weten:

In de herfst laten veel bomen hun bladeren vallen. Dat doen ze zodat er geen sap meer naar de bladeren stroomt. Als het dan vriest, bevriezen de bladeren en het sap in de boom niet. Zo maakt de boom zichzelf klaar voor de winter.

Er zijn ook struiken en bomen die in de winter niet kaal worden. Denk maar eens aan de kerstbomen met naalden, hulst of klimop. Die hebben een extra laagje op hun bladeren, die hen beschermd. Dat laagje werkt net als een dikke winterjas.

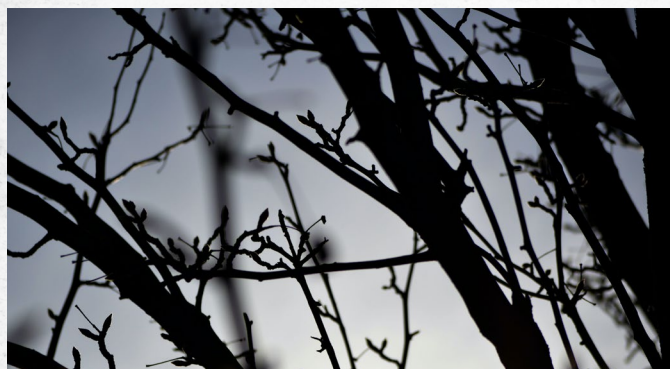


### Benodigdheden

- 2 papieren bekertjes per leerling

### Doen:

- Zijn de bomen uit jullie schoolomgeving klaar voor de winter? Jullie gaan bewijsmateriaal zoeken.
- Zoek op de grond een blad. Hoe voelt dit blad? Welke kleur heeft dit blad? Is het dik of dun? Neem dit blad mee.
- Zoek daarna een boom, struik of plant die niet kaal is. Hoe voelt dit blad? Welke kleur heeft het? Is het dik of dun? Neem dit blad mee.
- Vergelijk de bladeren met elkaar. Wat is het verschil?



### Doen:

#### Bladerenmemory

Zoek nu allemaal twee dezelfde bladeren. Leg deze bladeren op de grond. Leg ieder blad onder een bekertje. Je kan nu met elkaar bladerenmemory spelen.

## Opdrachtkaart 2 middenbouw

# Vetreserve

### Weten:

Een egel eet erg veel in de herfst om een vetreserve voor de winterslaap op te bouwen. Ze slapen in een nest. Als de egel in de lente wakker wordt, gaat hij weer elke nacht op pad om voedsel te zoeken. Bij gevaar rollen egels zich op. Tegen loslopende honden bieden de stekels meestal voldoende bescherming. Tegen onze aanstormende auto's helaas niet.

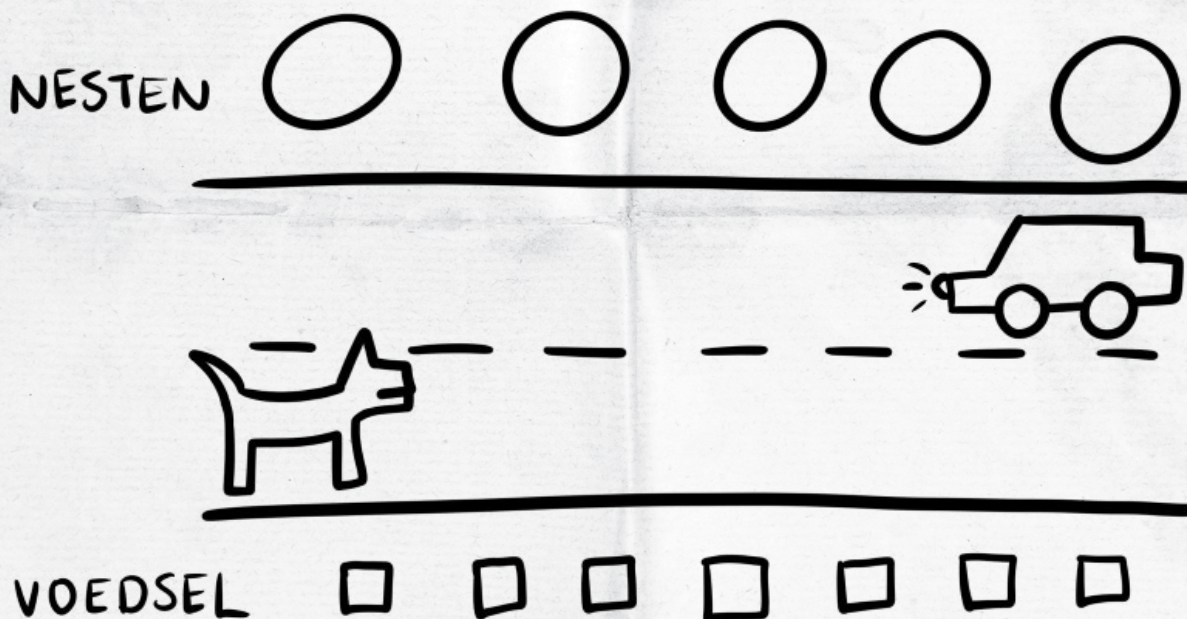


### Benodigdheden

- Stoepkrijt
- Minimaal 30 blokjes/pittenzakken

### Doen:

1. Stel je bent een egel: maak een egelnestje van bladeren, mos en takken.
2. Speel met de hele klas het egelspel. Wijs eerst 2 tikkers aan. 1 tikker is de auto en 1 tikker is de hond. Alle andere spelers zijn egels.
  - > De egels houden een winterslaap en liggen in hun nest. In de lente komen de egels uit hun nest. Ze gaan op zoek naar voedsel aan de overkant van de weg. Pak het voedsel en ren terug naar het nest. Maar pas op voor de hond op de weg. Als die de egel tikt, rolt de egel op. De egel mag pas weer verder als een andere egel hem heeft aangetikt. Dat is het seintje dat de 'kust veilig is'.Als de egel door de auto getikt wordt is de egel af. In de herfst moet de egel veel eten om vetreserve op te bouwen. Ren zo vaak als je kunt heen en weer. Hoeveel voedsel heeft iedereen in z'n nest verzameld?



## Opdrachtkaart 3 middenbouw

# Wie wat bewaart, heeft wat



### Weten:

In de winter is er voor veel dieren weinig eten te vinden is. De gaai (een vogel) heeft hier iets slims op bedacht. Als het nog herfst is, gaat hij al op zoek naar eikels. Deze verstopt hij in de grond. Als hij in de winter honger krijgt, graaft hij de eikels op. De gaai kan goed onthouden waar hij de eikels heeft verstopt. Hij verstopt de eikels bij een paaltje, stronk of steen. Of anders legt hij er zelf een tak of steen bij!



### Benodigdheden

- Voor iedere leerling één eikel, walnoot of hazelnoot

### Doen:

Jullie zijn gaaien die vruchten gaan verstoppert voor als het winter is.

1. Iedereen uit de groep pakt één vrucht.
2. Verstopt de vrucht op een goede plek. Leg er iets bij zodat je de plek goed kunt onthouden.
3. Soms stelen dieren ook voedsel van andere dieren. Lukt het jou om een verstopt voorwerp van iemand anders te vinden?
4. Als een gaai doorheeft dat een ander dier de verstoppert heeft gezien, graaft hij zijn noot weer op. En verstopt hem ergens anders! Kan je het voorwerp niet vinden? Zoek je eigen voorwerp weer en doe hem terug in de bak.

